

Тильчик В. В. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки Університету державної фіскальної служби України;
Литвиненко О. А. – аспірант кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки Університету державної фіскальної служби України

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ТІНЬОВИМ ВІДНОСИНАМ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ

Енергетична безпека передбачає спроможність держави забезпечити захист життєво важливих економічних інтересів в енергетичній сфері, створити стан захищеності у енергетичній сфері від внутрішніх і зовнішніх загроз. Значні грошові й матеріальні потоки, приватизація, можливість впливу на політичні процеси в країні зумовили тінізацію відносин в енергетичній сфері. Це викликало необхідність розроблення довгострокових програм щодо подальшої реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2030 року.

Необхідність удосконалення адміністративно-правового забезпечення протидії тіншовим відносинам у енергетичній сфері стане передумовою зменшення кількості правопорушень у енергетичній сфері, позитивно вплине на проведення реорганізації структури галузі, сприятиме розвитку енергетичної безпеки держави, як складової національної безпеки.

Проблеми адміністративно-правового забезпечення протидії тіншовим відносинам частково у своїх працях розглядали провідні вітчизняні вчені-юристи, серед яких: В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурка, В. Т. Білоус, В. В. Коваленко, В. М. Попович, В. Я. Тацій, О. В. Тильчик та інші. Однак нині відсутня концепція протидії тінізації економіці, а основні заходи реалізуються в контексті програмних документів протидії та запобігання корупції в Україні.

Організаційно-правові заходи запобігання тінізації відносин в енергетичній галузі передбачають усунення недоліків державного управління в цій сфері. Так, у рішеннях РНБО України «Про стан реалізації державної політики щодо

забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів», а також «Про розвиток ринків паливно-енергетичних ресурсів у рамках реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» ідеться про неефективність існуючих механізмів державного управління й адміністративного впливу на діяльність паливно-енергетичного комплексу [1].

В. М. Попович стверджує, що для розроблення системи державних заходів протидії тінізації суспільно-економічних відносин необхідно визначити стратегію збалансованої кримінальної, загальноправової, соціально-економічної, обліково-технологічної, інформаційно-технологічної та технічної політики держави. Передусім слід відмовитися від поверхових, кон'юнктурно-ситуаційних підходів до розв'язання означених проблем. Спрямованість і структуру таких організаційних та правових заходів доцільно розробляти на основі комплексного підходу, тобто враховуючи економіко-правову спеціалізацію всіх наявних різнопрофільних джерел тінізації суспільно-економічних відносин. Саме завдяки цим засадам можна визначити оптимальний баланс між ринковою саморегуляцією та державним регулюванням економічних відносин, а також відрізнити здорову підприємницьку ініціативу від шахрайства [2, с. 211–212].

Наявна система управління паливно-енергетичним комплексом формувалася спонтанно, діяла переважно в корпоративно-бюрократичних інтересах корумпованих владних структур і вузького кола тіньових монополістів ринку енергоресурсів, унаслідок чого держава втратила важелі впливу на економічну діяльність провідних підприємств галузі, а також контроль над активами в паливно-енергетичній сфері [3, с. 191].

У цьому контексті доцільно навести висловлювання В. Б. Авер'янова, який наголошував на необхідності зміни застарілої ідеології функціонування публічної влади, заснованої на владно-розпорядчому впливі на фізичних і юридичних осіб та адміністративному примусі [4, с. 98]. Розроблення доктринальних положень новітньої ідеології відомий науковець пов'язував із недопущенням абсолютизації управлінської функції в діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоуправління при одночасному зменшенні ролі публічно-сервісних послуг (надання дозвільно-ліцензійних, реєстраційних

послуг, розгляд звернень, прийняття зобов'язальних рішень, вирішення спорів) [4, с. 103].

Таким чином, ідеологія адміністрування в енергетичній сфері має базуватися на засадах збалансування інтересів громадян, держави, власників енергетичних об'єктів.

Усувати недоліки державного управління, що спричиняють правопорушення в зазначеній сфері, доцільно починати з інституційних змін адміністративно-правової доктрини, принципів організації та методів здійснення державної влади, зокрема виконавчої.

Тому державне управління паливно-енергетичним комплексом має не лише відповідати організаційно-функціональній структурі галузі, а й реально забезпечувати єдине централізоване керівництво, міжгалузеву взаємодію та координацію, ефективний контроль за діяльністю учасників енергетичних відносин з боку державних органів, які діяли б на основі ефективного правового регулювання та забезпечення протидії тінізації економіки в енергетичній сфері.

Список використаних джерел

1. Енергетична стратегія України на період до 2030 року [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лип. 2013 р. № 1071-р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1071-2013-%D1%80>. – Назва з екрана.

2. Попович В. М. Теорія і практика детінізації економіки : монографія / В. М. Попович. – Ірпінь : Акад. ДПС України, 2001. – 546 с.

3. Головкін Б. М. Злочинність у паливно-енергетичній сфері України: кримінологічна характеристика та запобігання : монографія / [Б. М. Головкін, Г. Ю. Дарнопих, І. О. Христин та ін.] ; за заг. ред. Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2013. – 248 с.

4. Пасенюк О. М. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики / [О. М. Пасенюк, О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов та ін.] ; за заг. ред. О. М. Пасенюка. – Київ : Істина, 2007. – 608 с.